

Σάββατο 18 Μαΐου 2024

Μάθημα: ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ (ΛΥΚΕΙΟ)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

«Οι Χριστιανοί δεν ξεχωρίζουν από τους άλλους ανθρώπους στη γλώσσα ομιλίας, ούτε στις συνήθειες. Ούτε κατοικούν σε δικές τους ξεχωριστές πόλεις, ούτε χρησιμοποιούν κάποια γλωσσική διάλεκτο διαφορετική, ούτε ζουν με «περίεργο» τρόπο! Δεν έχουν επινοήσει κάποιο «παράξενο» τρόπο ζωής στηριγμένοι στην ανθρώπινη περιέργεια, ούτε και προΐστανται, όπως μερικοί, μιας ανθρώπινης διδασκαλίας. Κατοικούν σε ελληνικές ή βαρβαρικές πόλεις, όπως συνέπεσε ο καθένας, και διαβιούν με τις τοπικές συνήθειες και τον τρόπο ενδυμασίας και τροφής του κάθε τόπου, ενώ συγχρόνως γίνεται φανερό η θαυμαστή και αξιοπρόσεκτη συμπεριφορά τους. [...] Αγαπούν τους πάντες έστω κι αν διώκονται από όλους. Αγνοούνται και κατακρίνονται από πολλούς, φονεύονται αλλά «ζωοποιούνται». Γίνονται φτωχοί από πεποίθηση και «πλουτίζουν» τους άλλους. Στερούνται σχεδόν των πάντων, αλλά δίνουν σε όλους. Περιφρονούνται από τους ανθρώπους, αλλά γίνεται δόξα γι' αυτούς η περιφρόνηση. Συκοφαντούνται αλλά δικαιώνονται. Χλευάζονται και αυτοί ευλογούν. Υβρίζονται και τιμούν. Ενώ κάνουν το καλό, τιμωρούνται ως κακοί· όταν όμως τιμωρούνται χαίρουν, γιατί έτσι αποκτούν την «έν Χριστώ» ζωή. Οι Ιουδαίοι τούς πολεμούν ως αλλόφυλους και οι ειδωλολάτρες τούς διώκουν, και αυτοί που τους μισούν δεν μπορούν να προσδιορίσουν την αιτία της έχθρας τους. Ζουν στη δική τους ο καθένας πατρίδα αλλά ως πάροικοι. Μετέχουν σε όλα τα κοινά ως πολίτες και υπομένουν τα πάντα, όμως σαν να ήταν ξένοι. Η ξενιτειά είναι πατρίδα τους και η πατρίδα τους ξενιτειά. Να το πω απλά: Ό,τι είναι για το σώμα η ψυχή, είναι και για τον κόσμο οι Χριστιανοί. Όπως είναι διάχυτη σ' όλο το σώμα η ψυχή, με τον ίδιο τρόπο είναι και οι Χριστιανοί στον κόσμο. Κατοικεί στο σώμα η ψυχή αλλά δεν είναι στοιχείο του σώματος· και οι Χριστιανοί κατοικούν στον κόσμο αλλά δεν είναι του κόσμου.» [Επιστολή προς Διόγνητον].

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 051.** Σύμφωνα με το κείμενο, οι Χριστιανοί από την εποχή της εμφάνισής τους στον κόσμο...
- A. απομονώθηκαν από τους άλλους ανθρώπους.
  - B. ζούσαν σε ξεχωριστές πόλεις.
  - Γ. μιλούσαν τη γλώσσα που μιλούσε ο Χριστός.
  - Δ. αν και κατοικούσαν στον κόσμο, εντούτοις, δεν ανήκαν σε αυτόν.
- 052.** Από την αρχή της παρουσίας τους στον κόσμο οι Χριστιανοί...
- A. έγιναν αποδεκτοί αμέσως από τους άλλους ανθρώπους.
  - B. καταδιώχτηκαν από τους ειδωλολάτρες.
  - Γ. θεωρήθηκαν αδέρφια στη πίστη από τους Ιουδαίους.
  - Δ. ζούσαν όπως οι Ιουδαίοι.
- 053.** Οι χριστιανοί στην κοινωνική τους ζωή διακρίνονται για...
- A. τη συμπάθειά τους προς τους άλλους χριστιανούς.
  - B. τον παράξενο τρόπο ζωής τους.
  - Γ. τις περίεργες αντιλήψεις τους.
  - Δ. την αγάπη τους προς όλους.
- 054.** Οι χριστιανοί όταν υβρίζονται, συκοφαντούνται και χλευάζονται από τους άλλους ανθρώπους...
- A. αντιδρούν αδιαφορώντας.
  - B. απαντούν με τον ίδιο τρόπο.
  - Γ. αγαπούν τους πάντες, όπως ο Χριστός.
  - Δ. καταφεύγουν στα δικαστήρια.
- 055.** Οι χριστιανοί υπομένουν καρτερικά ό,τι παθαίνουν από τους άλλους γιατί..
- A. δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά.
  - B. έτσι θα κατοικήσουν στην Ουράνια Βασιλεία.
  - Γ. έτσι αποκτούν την «έν Χριστώ» Ζωή.

Δ. έτσι ξεχωρίζουν από τους πολλούς.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

«Κατά τον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης της Ελισάβετ, ο Θεός έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ στην πόλη της Γαλιλαίας Ναζαρέτ σε μια παρθένο, που ήταν αρραβωνιασμένη με κάποιον που τον έλεγαν Ιωσήφ και καταγόταν από τη γενιά του Δαβίδ. Την παρθένο την έλεγαν Μαριάμ. Παρουσιάστηκε σ' αυτήν ο άγγελος και της είπε: «Χαίρε εσύ, προικισμένη με τη χάρη του Θεού. Ο Κύριος είναι μαζί σου. Ευλογημένη απ' τον Θεό είσαι εσύ, περισσότερο από όλες τις γυναίκες». Εκείνη μόλις τον είδε ταραχτηκε με τα λόγια του και προσπαθούσε να εξηγήσει τι σήμαινε ο χαιρετισμός αυτός. Ο άγγελος της είπε: «Μη φοβάσαι, Μαριάμ, ο Θεός σου έδωσε τη χάρη του· και να, θα μείνεις έγκυος, θα γεννήσεις γιο και θα τον ονομάσεις Ιησού. Αυτός θα γίνει μέγας και θα ονομαστεί Υιός του Υψίστου. Σ' αυτόν θα δώσει ο Κύριος ο Θεός τον θρόνο του Δαβίδ, του προπάτορά του. Θα βασιλέψει για πάντα στους απογόνους του Ιακώβ και η βασιλεία του δεν θα έχει τέλος». Η Μαριάμ τότε ρώτησε τον άγγελο: «Πώς θα μου συμβεί αυτό, αφού δεν έχω συζυγικές σχέσεις με άνδρα;». Και ο άγγελος της απάντησε: «Το Άγιο Πνεύμα θα έρθει επάνω σου και η δύναμη του Θεού θα σε καλύψει· γι' αυτό και το άγιο παιδί που θα γεννήσεις θα ονομαστεί Υιός Θεού. Μάθε ακόμη ότι η συγγενής σου Ελισάβετ συνέλαβε γιο στα γηρατιά της, κι έτσι, αυτή που την αποκαλούσαν στείρα, βρίσκεται τώρα στον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης. Για τον Θεό τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο». Η Μαριάμ τότε είπε: «Είμαι μια δούλη του Κυρίου· ας γίνει το θέλημά του σ' εμένα όπως μου το είπες». Κι έφυγε από αυτήν ο άγγελος» [Λκ 1, 26-38].

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 056.** Ο άγγελος που έστειλε ο Θεός στην Παρθένο Μαρία της είπε ότι το αγόρι που θα φέρει στον κόσμο θα ονομαστεί...
- A. Χριστός του Υψίστου Θεού.
  - B. Ύψιστος Υιός του Θεού.
  - Γ. Υιός του Υψίστου.
  - Δ. Άνθρωπος του Υψίστου.
- 057.** Ο Άγγελος είπε στη Μαρία ότι ο Ιησούς θα πάρει από τον Θεό...
- A. το στέμμα του Δαβίδ.
  - B. τη δόξα του Δαβίδ.
  - Γ. την κληρονομιά του Δαβίδ.
  - Δ. τον θρόνο του Δαβίδ.
- 058.** Σύμφωνα με τα λόγια του αγγέλου, η Βασιλεία του Ιησού στον κόσμο...
- A. θα κρατήσει 1.000 χρόνια.
  - B. θα είναι αιωνόβια.
  - Γ. δεν θα έχει τέλος.
  - Δ. θα κρατήσει όσο θα υπάρχουν απόγονοι του Ιακώβ.
- 059.** Η Μαρία αντέδρασε στα λόγια του αγγέλου...
- A. με μεγάλο δισταγμό.
  - B. με περιέργεια.
  - Γ. με δέος και θαυμασμό.
  - Δ. με αποδοχή του θελήματος του Κυρίου.
- 060.** Η Παρθένο Μαρία δέχθηκε την επίσκεψη του αγγέλου...
- A. στο σπίτι της Ελισάβετ.
  - B. στη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας.
  - Γ. στη Βηθλεέμ της Ιουδαίας.
  - Δ. στον Οίκο του Κυρίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Αρχικά οι χριστιανοί τελούσαν τη λατρεία τους σε ιδιωτικές κατοικίες πιστών. Όταν αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός τους, συγκεντρώνονταν σε μεγαλύτερες αίθουσες, τον ευκτήριο οίκο ή κυριακό (οίκος αφιερωμένος στον Κύριο). Στη διάρκεια των διωγμών φαίνεται ότι τελούσαν περιοδικά τη Θεία Ευχαριστία και στις κατακόμβες. Μετά το τέλος των διωγμών (4ος αιώνας) κατασκεύασαν μεγάλους ναούς στον τύπο της βασιλικής. Την ίδια περίοδο έκτισαν και μικρούς στρογγυλούς ναούς με θόλο ή τρούλο. Από τον 6ο αιώνα οι Βυζαντινοί άρχισαν να συνδυάζουν τεχνοτροπίες και να καινοτομούν αρχιτεκτονικά. Αποτέλεσμα ήταν η επινόηση ενός νέου τύπου ναού, της βασιλικής με θόλο ή τρούλο. Σημαντική αλλαγή στα αρχιτεκτονικά δεδομένα έφερε η κατασκευή του ναού της Αγίας του Θεού Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη. Η σημαντικότερη καινοτομία του ήταν τα τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα, τα οποία συναντώνται στην οροφή σχηματίζοντας μία στεφάνη, στην οποία στηρίζεται ο τρούλος. Επιπλέον, προστέθηκε στο ανατολικό άκρο μία κόγχη (Ιερό Βήμα), ενώ στο δυτικό ο νάρθηκας ή πρόναος. Από τον 9ο αιώνα εμφανίστηκε ένας νέος τύπος, ο εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο, που επικράτησε μέχρι και τον 13ο αιώνα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

061. Ο τρούλος ως νέο στοιχείο στην αρχιτεκτονική των χριστιανικών ναών πρωτοεμφανίζεται κατά τον...

- A. 9ο αιώνα.
- B. 13ο αιώνα.
- Γ. 6ο αιώνα.
- Δ. 2ο αιώνα.

062. Η Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο...

- A. του Κυριακού.
- B. της Βασιλικής.
- Γ. του εγγεγραμμένου σταυροειδούς.
- Δ. της Βασιλικής με θόλο (τρούλο).

063. Οι χώροι λατρείας των πρώτων χριστιανών ονομάστηκαν «Κυριακά» επειδή...

- A. λειτουργούσαν κάθε Κυριακή.
- B. λειτουργούσε ο Κύριος.
- Γ. ήταν αφιερωμένοι στον Κύριο.
- Δ. ήταν οι κύριοι χώροι λατρείας.

064. Ο τύπος του ναού που ονομάστηκε Βασιλική εμφανίστηκε...

- A. μαζί με τη λειτουργία των κατακομβών.
- B. μετά τη βασιλεία του Ιουστινιανού.
- Γ. μετά το τέλος των διωγμών.
- Δ. μετά την ανέγερση της Αγίας Σοφίας.

065. Η ανέγερση της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινούπολης συνδέεται με την προσθήκη..

- A. Νάρθηκα και Εξωνάρθηκα στο δυτικό άκρο του ναού.
- B. Βαπτιστηρίου στο ανατολικό άκρο του ναού.
- Γ. Ιερού Βήματος στο ανατολικό άκρο του Νάρθηκα.
- Δ. Νάρθηκα στο δυτικό άκρο του ναού και μιας κόγχης στο ανατολικό για το Ιερό Βήμα.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

«Την ημέρα της Πεντηκοστής ιδρύθηκε η Εκκλησία ως Σώμα Χριστού. Στο σημείο αυτό, όμως, θα πρέπει να διερωτηθούμε: Τι καταλαβαίνει ο καθένας μας χρησιμοποιώντας τη λέξη «Εκκλησία»; Αξίζει να πούμε δυο λόγια για το σπουδαίο αυτό θέμα. Η λέξη «Εκκλησία» είναι σύνθετη και δηλώνει την «πρόσκληση» όλων των πιστών για συγκέντρωση στον ίδιο τόπο («εκκαλώ» σημαίνει «προσκαλώ»). Η λέξη αυτή έχει τις ρίζες της στην εκκλησία του Δήμου της αρχαίας Αθήνας. Χρησιμοποιήθηκε, όμως, από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, διότι εξέφραζε με τον καλύτερο τρόπο μια βασική αλήθεια για τους χριστιανούς: τη συμμετοχή τους στη Θεία Ευχαριστία, με τη Μετάληψη του Σώματος και του Αίματος του Κυρίου. Από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια, επίσης, χρησιμοποιήθηκε

για την Εκκλησία η έννοια του «σώματος», μέλη του οποίου ήταν οι βαπτισμένοι. Ο Απ. Παύλος γράφει στους Κορινθίους: «όπως το ανθρώπινο σώμα είναι ένα, αλλά έχει πολλά μέλη, όλα δε τα μέλη του ενός σώματος, αν και πολλά, αποτελούν ένα σώμα, έτσι και ο Χριστός με το πλήθος των πιστών είναι ένα σώμα πνευματικό». (Α΄ Κορ. 12, 12).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 066.** Εκκλησία είναι το σώμα των ανθρώπων που...
- A. είναι κατηχούμενοι στον Χριστό.
  - B. είναι βαπτισμένοι.
  - Γ. δέχονται το κήρυγμα του Χριστού.
  - Δ. αναγνωρίζουν τον Χριστό ως Διδάσκαλο.
- 067.** Ο όρος Εκκλησία προέρχεται από τη λέξη...
- A. πρόκληση.
  - B. πρόσκληση.
  - Γ. πρόσβαση.
  - Δ. προκήρυξη.
- 068.** Η Εκκλησία ως Σώμα Χριστού ιδρύθηκε...
- A. μετά την Ανάσταση του Χριστού.
  - B. μετά την Ανάληψη του Χριστού.
  - Γ. την ημέρα της Πεντηκοστής.
  - Δ. την ημέρα της Θείας Ευχαριστίας.
- 069.** Ο χριστιανός ζει τη βασική αλήθεια της Εκκλησίας...
- A. στο κήρυγμα του Χριστού.
  - B. στη Θεία Ευχαριστία.
  - Γ. στην Ανάσταση του Χριστού.
  - Δ. στον φωτισμό τους από τον Χριστό.
- 070.** Η έννοια της Εκκλησίας συνδέεται με την ...
- A. Εκκλησία του Δήμου της Σπάρτης.
  - B. Συναγωγή των Ιουδαίων.
  - Γ. Εκκλησία του Δήμου της Αθήνας.
  - Δ. Σύναξη των Αποστόλων.

ΚΕΙΜΕΝΟ Ε

«Και κατά τη λεγόμενη ημέρα του ηλίου –Κυριακή– συγκεντρώνονται όλοι, όσοι κατοικούν στις πόλεις ή στην ύπαιθρο, και διαβάζονται τα απομνημονεύματα των αποστόλων ή τα συγγράμματα των προφητών, μέχρις ότου είναι δυνατό. Έπειτα, όταν σταματήσει εκείνος που διαβάζει, ο προϊστάμενος με λόγια συμβουλεύει και προσκαλεί να μιμηθούν όλοι αυτά τα καλά. Έπειτα σηκωνόμαστε όλοι μαζί και προσευχόμαστε και, όπως προαναφέραμε, όταν σταματήσουμε την προσευχή, προσφέρεται ψωμί και κρασί με νερό και ο προϊστάμενος και πάλι απευθύνει προσευχές και ευχαριστίες, με όση δύναμη έχει, και ο λαός συμμετέχει λέγοντας «Αμήν» και ακολουθεί η διάδοση και η μετάληψη στον καθένα αυτών για τα οποία ευχαριστήσαμε και σε αυτούς που δεν ήταν παρόντες στέλνονται μέσω των διακόνων» (Ιουστίνος, Α΄ Απολογία).

- 071.** Ο συγγραφέας περιγράφει στο κείμενό του τη Θεία Λειτουργία...
- A. της Κυριακής της Πεντηκοστής στη Ρώμη.
  - B. της Κυριακής του Πάσχα στα Ιεροσόλυμα.
  - Γ. της πρώτης Κυριακής του μήνα.
  - Δ. μίας Κυριακής.
- 072.** Κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας...
- A. διαβάζονται κείμενα από τη ζωή των Πατριαρχών της Παλαιάς Διαθήκης.
  - B. ακούγονται οι Ψαλμοί του Δαβίδ.

Γ. διαβάζεται η προσευχή της Κυριακής.

Δ. ακούγονται τα απομνημονεύματα των Αποστόλων αλλά και προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης.

073. Το κείμενο αποκαλύπτει ότι μετά τα αναγνώσματα γινόταν..

A. ομιλία, προσευχή και η Θεία Κοινωνία.

B. προσφορά ψωμιού, κρασιού και νερού.

Γ. ομιλία από τον λειτουργό.

Δ. έλεγχος για τους απόντες από τη Λειτουργία.

074. Η μετάδοση της Θείας Κοινωνίας στους απόντες γινόταν...

A. από τους νεότερους ιερείς.

B. από τους διακόνους της Εκκλησίας.

Γ. από τους γείτονές τους.

Δ. την επόμενη Κυριακή.

075. Στη Θεία Λειτουργία ο ιερέας προσέφερε...

A. ψωμί και λάδι.

B. κρασί, θυμίαμα και νερό.

Γ. ψωμί και κρασί που περιέχει νερό.

Δ. ψωμί και νερό.